

Proces som vi. Der er et eneste lille Punkt, som for mig er Hovedsagen, det er det lille Ord om Vandkraften, som Fabrikken reserverer sig i det Forslag, som er kommet fra den høitærede Finantsminister. Jeg tror ikke, at man kan stemme for det ene af Ministerens Forslag uden at stemme for det andet. Først skal jeg i Forbigaaende meddele Noget, jeg har hørt af et æret Medlem, at der er andre Ciere, som bilde sig ind, at de have Ret til Gurre Sø; det er temmelig sikkert, jeg har det fra en paalidelig Kilde, fra Mænd, som staae i nær Berøring med Cieren, at der ogsaa er nogle Søer i Teglsrup Hegn, som Fabrikken i alt Fald for 14 Dage å 3 Uger siden ikke eiede. Her er altsaa heller ikke Spørgsmaal om en klar og reen Adkomst, og hvad betyder det, at man reserverer sig Vandkraften, det betyder, at man vil benytte Vandkraften til at anlægge andre Fabriker. Som sagt, jeg misunder ikke Folk, at de slutte en fordeelagtig Contract, men det Punkt maa dog tages med i Betragtning. Contracten om Gewærene har ingenlunde været saa fordeelagtig for de Andre, som den har været ufordeelagtig for os desværre. Der er et Sted i de Actstykker, som have været os forelagte, hvor Regjeringen udtrykkeligt reserverer sig mod, at den har den Forpligtelse, som Fabrikken har antydet, at denne skulde have 3 pCt. af Anlægskapitalen. Naar det er det Høieste, som Fabrikken tror at kunne fordre, er det virkelig en overmaade slet Forretning, den har gjort; har den ikke havt anden Fordeel, maa den ligesaagodt takke Gud for at blive af med os, som vi for at blive af med den. Jeg kunde gaae ind paa en Overeenskomst, naar der, istedetfor de 100,000 Rd., der nu er Tale om, forlangtes 50,000 Rd., eller maaskee 70 til 80,000 Rd., men jeg vil ikke give dem Brugsretten af den Vandkraft, som kan have af Søerne; thi jeg siger: Lad os see, hvad Vandkraften vilde være værd, dersom Cierne senere skulde anlægge en anden Fabrik, og lad os handle med dem om Vandkraften paa det Grundlag. Var Forholdet her klart og reent det, at de Andre opgave deres Vidskønhed og fordrede Erstaining for den af os slet benyttede Ret, hvoraf de Andre have havt en Fortjeneste, som jeg ikke

tror, at de i Fremtiden ville kunne have, saa vilde jeg troe, at vi kunde gaae ind paa en nogenlunde gunstig Contract og kunde give Noget til de Arbejdere, som bleve affledigede, og som maatte behandles humant fra Statens Side, men naar de samtidig ville bruge den Vandkraft, vi eie, til at anlægge nye Fabriker, saa siger jeg Nei, lad os saa fra vort Standpunkt handle med dem om Vandkraften, og lad dem sige, hvad de ville give for den. Jeg tror, at det efter Generalauditeurens Erklæring er aldeles klart, at vor Ret, selv om Fortolkningen er tvivlsom, ikke er saa slet, som Fabrikken bilder sig ind, og saalænge Sagen staaer saaledes, kan der ikke være Tale om en mindelig Overeenskomst. Jeg tror derfor, at vi gavne Statsklassen meest ved at sige Nei til disse Forslag, og at vi ville kunne opnaae ganske andre Forslag om en Afsløsning, naar Fabrikken selv faaer gennemgaaet disse Adkomstdocumenter og faaer seet, at dens Ret dog er mindre, end den nu tror. Maaskee ville vi da, naar vi næste Gang komme sammen ja, maaskee — thi jeg er sangvinist, — allerede til 3die Behandling af Tillægsbevillingsloven, kunne faae et bedre Forslag. Det Sletteste, vi kunne gjøre, er efter min Mening at gaae ind paa det Forslag, som foreligger, og udtale vor Angst med Hensyn til de juridiske Udtalelser, som foreligger, og som efter min Mening ere meget mere til Gunst for os.

Bille: Min Opfattelse af dette Spørgsmaal er lige den modsatte af den ærede sidste Talers. Jeg har den Overbeviisning, at vi ikke kunne gjøre noget Klogere og Forstandigere for Staten end at gaae ind paa den Overeenskomst, som efter saa mange Møisommeligheder er kommen til at ligge for os, og at vi vilde handle i høi Grad uforstandigt, dersom vi troe enten til 3die Behandling eller ved en senere Finantslov at ville være istand til at opnaae bedre Villkaar. Navnlig maa jeg gjøre opmærksom paa, at det er en fuldstændig Mis kjendelse af den hele Stilling, naar det ærede Medlem fremhævede som et Hovedargument mod i dette Dieblik at gaae ind paa en mindelig Afgjørelse, at der er saa afvigende Meninger hos den ene og den